

KARTA OPISU PRZEDMIOTU - SYLABUS

Nazwa przedmiotu

Zaawansowana eksploracja danych [S2Inf1-TPD>ZED]

Przedmiot

Kierunek studiów
Informatyka

Rok/Semestr
1/2

Studia w zakresie (specjalność)
Technologie przetwarzania danych

Profil studiów
ogólnoakademicki

Poziom studiów
drugiego stopnia

Język oferowanego przedmiotu
polski

Forma studiów
stacjonarne

Wymagalność
obligatoryjny

Liczba godzin

Wykład
30

Laboratorium
30

Inne
0

Ćwiczenia
0

Projekty/seminaria
0

Liczba punktów ECTS

5,00

Koordynatorzy

prof. dr hab. inż. Tadeusz Morzy

dr hab. inż. Dariusz Brzeziński prof. PP
dariusz.brzezinski@put.poznan.pl

Wykładowcy

Wymagania wstępne

Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę w zakresie podstawowych pojęć, technik i algorytmów eksploracji danych. Ponadto przydatna jest wiedza ze statystyki matematycznej i rachunku prawdopodobieństwa i podstawowa wiedza w zakresie teorii grafów. Student powinien posiadać umiejętność rozwiązywania podstawowych problemów z eksploracji danych oraz umiejętność pozyskiwania informacji ze wskazanych źródeł. Powinien również rozumieć konieczność poszerzania swoich kompetencji i mieć gotowość do podjęcia współpracy w ramach zespołu. Ponadto w zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.

Cel przedmiotu

1. Przekazanie studentom podstawowej wiedzy na temat zaawansowanych algorytmów eksploracji bardziej złożonych reprezentacji danych oraz realizacji różnych etapów procesu odkrywania wiedzy z danych (w tym przetwarzania wstępnego danych i oceny wyników eksploracji). 2. Rozwijanie u studentów umiejętności rozwiązywania problemów w powyższej dziedzinie (poprzez studia przypadków odnoszące się do różnorodnych reprezentacji danych i zadań uczenia maszynowego). 3. Nabycie powyższych umiejętności poprzez rozwiązywanie na ćwiczeniach laboratoryjnych praktycznych zadań klasyfikacji nadzorowanej, nienadzorowanej, predykcji z danych zależnych od czasu oraz eksploracji danych społecznościowych. 4. Przekazanie wiedzy na temat technik i algorytmów umożliwiających odkrywanie wiedzy i wzorców, ze szczególnym naciskiem na dane relacyjne i tekstowe. 5. Kształtowanie u studentów umiejętności przeprowadzania powtarzalnych eksperymentów z danymi dotyczącymi powyższych zadań przy wykorzystaniu języków programowania R i python.

Przedmiotowe efekty uczenia się

Wiedza:

student ma zaawansowaną wiedzę o osiągnięciach w eksploracji danych, zwłaszcza w odniesieniu do złożonych reprezentacji danych.

ma uporządkowaną, podbudowaną teoretycznie wiedzę ogólną w zakresie eksploracji danych – także wobec złożonych typów i modeli reprezentacji danych.

ma wiedzę związaną z takimi zagadnieniami jak eksploracja strumieni danych, metody wizualnej eksploracji danych, przetwarzanie języka naturalnego, rozpraszanie eksploracji danych na wiele maszyn obliczeniowych, wybranych klasyfikatorów dla strumieni danych i adaptujących się do zmiennych środowisk.

ma podbudowaną teoretycznie szczegółową wiedzę związaną z wybranymi zagadnieniami, takimi jak: metody przetwarzania wstępnego danych, budowa modeli predykcji zmiennej liczbowej (regresja, sieci neuronowe), metody wyboru i oceny klasyfikatorów oraz predykcji, ocena algorytmów skupień.

zna podstawowe metody, techniki i narzędzia stosowane przy rozwiązywaniu złożonych zadań z zastosowaniem algorytmów eksploracji danych, zna zagadnienia przetwarzania języka naturalnego i danych relacyjnych, potrafi wdrożyć opracowywane modele do projektowanych systemów informatycznych.

Umiejętności:

student potrafi — przy formułowaniu i rozwiązywaniu zadań inżynierskich — integrować wiedzę z różnych obszarów informatyki związanych z pozyskiwaniem danych z różnych źródeł, ich przetwarzaniem wstępnym oraz eksploracją, oceną uzyskanych wzorców i zastosowaniem znalezionych wzorców.

potrafi określić przydatność nowych algorytmów eksploracji danych, poprzez lekturę literatury naukowej i popularnonaukowej.

potrafi wykorzystać do formułowania i rozwiązywania zadań inżynierskich i prostych problemów badawczych metody klasyfikacji nadzorowanej, predykcji zmiennej liczbowej, grupowania danych oraz przetwarzania języka naturalnego.

potrafi pozyskiwać informacje nt. eksploracji danych z literatury, baz danych oraz innych źródeł (w języku ojczystym i angielskim), integrować je, dokonywać ich interpretacji i krytycznej oceny, wyciągać wnioski oraz opinie.

potrafi dokonać krytycznej analizy istniejących metod eksploracji danych oraz zaproponować ich ulepszenia.

potrafi wykonywać proste eksperymenty badawcze, wykorzystując do tego języki programowania R i python, a także komunikować wyniki eksperymentów za pomocą powtarzalnych raportów (np. knitr i jupyter notebook).

potrafi ocenić zalety i ograniczenia wybranych algorytmów eksploracji danych i ich implementacji w zależności od charakterystyki zadania.

Kompetencje społeczne:

student rozumie istotność wykorzystywania najnowszej wiedzy z eksploracji danych i uczenia maszynowego w rozwiązywaniu problemów badawczych i praktycznych.

rozumie, że przy tworzeniu inteligentnych systemów wykorzystujących techniki eksploracji danych i podczas adaptacji tych technik do środowiska nabyta wiedza i umiejętności szczególnie szybko się zmieniają i wymagają od osoby dalszego kształcenia się z uwagi na dynamiczny rozwój dziedziny.

Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria oceny

Efekty uczenia się przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:

Ocena formująca:

a) w zakresie wykładów:

- na podstawie odpowiedzi na pytania dotyczące materiału omówionego na poprzednich wykładach oraz ćwiczeń realizowanych przy tablicy

b) w zakresie laboratoriów:

- na podstawie oceny bieżącego postępu realizacji zadań – ćwiczeń oraz projektów
- kartkówek przed niektórymi zajęciami dydaktycznymi

Ocena podsumowująca:

a) w zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:

- ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na otwartym kolokwium pisemnym o charakterze problemowym (student może korzystać z dowolnych materiałów dydaktycznych). Kolokwium składa się z 5-6 zadań problemowych, za które można uzyskać 10 pkt. Łącznie można uzyskać od 50-60 pkt. Zaliczenie na ocenę 3.0 wymaga uzyskania 50% maksymalnej liczby punktów.

- omówienie wyników egzaminu

b) w zakresie laboratoriów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:

- ocenę sprawozdania z realizacji dwóch projektów

- ocenę z tworzenia prostej aplikacji internetowej korzystającej z algorytmów eksploracji danych

Uzyskiwanie punktów dodatkowych za aktywność podczas zajęć, a szczególnie za:

- omówienia dodatkowych aspektów zagadnienia

- uwagi związane z udoskonaleniem materiałów dydaktycznych

- udział w międzynarodowych konkursach algorytmicznych

Treści programowe

Charakterystyka procesu odkrywania wiedzy w bazach danych. Wstępne przetwarzanie danych.

Eksploracja sieci Web: eksploracja połączeń. Algorytmy rankingu stron. Eksploracja tekstu: modele i algorytmy. Systemy rekomendacyjne. Strumienie danych.

Tematyka zajęć

Wykład:

Charakterystyka procesu odkrywania wiedzy w bazach danych. Główne metody przetwarzania wstępnego danych (w szczególności wykrywanie sytuacji konfliktowych podczas połączenia różnych źródeł, oczyszczenie danych z błędów, uwzględnianie niezdefiniowanych wartości atrybutów), redukcja wymiarowości danych (selekcja cech, tworzenie nowych cech, metody projekcji do przestrzeni niskowymiarowych, SVD), transformacje oraz metody dyskretyzacji. Eksploracja sieci Web: eksploracja połączeń. Algorytmy rankingu stron (PageRank, HITS). Eksploracja tekstu: modele i algorytmy. Systemy rekomendacyjne.

Laboratoria:

Przebieg ćwiczeń laboratoryjnych obejmuje naukę eksploracji danych z wykorzystaniem języków R i Python. Ponadto dwa projekty (studia przypadków), mają na celu ukierunkować studentów na aspekty praktyczne realizacji różnych etapów odkrywania wiedzy z wybranych zbiorów danych. W trakcie ćwiczeń laboratoryjnych studenci przechodzą kurs języka R i poznają pakiety R przydatne do rozwiązywania problemów regresji, klasyfikacji, analizy skupień, wizualizacji i wstępnego przetwarzania danych. Studenci wykonują również w R aplikację internetową pozwalającą stworzyć prototyp produktu wykorzystującego algorytmy eksploracji danych. Studenci zapoznają się także z bibliotekami uczenia maszynowego dla języka programowania Python, ze szczególnym naciskiem na biblioteki wspomagające przetwarzanie języka naturalnego (nltk, gensim). Wybrane laboratoria są także poświęcone technikom wizualnej oceny i eksploracji danych oraz tworzenia powtarzalnych eksperymentów za pomocą bibliotek caret, knitr (R) oraz scikit-learn, jupyter notebook (Python). Studenci poznają również sposoby przetwarzania większych zbiorów danych poprzez zrównoleglanie lub rozpraszanie obliczeń. Część wymienionych wyżej treści programowych realizowana jest w ramach pracy własnej studenta.

Metody dydaktyczne

Wykład: prezentacja multimedialna, prezentacja ilustrowana przykładami podawanymi na tablicy, rozwiązywanie prostych zadań, demonstracja użycia wybranego oprogramowania

Ćwiczenia laboratoryjne: prezentacja multimedialna, rozwiązywanie zadań, wykonywanie

eksperymentów, dyskusja, studium przypadków, gry obliczeniowe i konkursy programistyczne, kartkówki

Literatura

Podstawowa

A. Rajaraman, J. Lescovec, J.D. Ullman, Mining of Massive Datasets, Cambridge University Press, 2014

Han J., Kamber M., Data Mining: Concepts and techniques, San Francisco, Morgan Kaufmann, 2000.

B. Liu, Web Data Mining: Exporing Hyperlinks, Contents, and Usage Data, Springer, 2015

Uzupełniająca

Tufte, Edward R. The visual display of quantitative information. Vol. 2. Cheshire, CT: Graphics press, 2001.

Wickham, Hadley. Tidy data. Journal of Statistical Software 59.10 (2014): 1-23.

Ng, Andrew. Machine Learning Yearning, 2019.

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

	Godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	125	5,00
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	60	2,50
Praca własna studenta (studia literaturowe, przygotowanie do zajęć laboratoryjnych/ćwiczeń, przygotowanie do kolokwium/egzaminu, wykonanie projektu)	65	2,50